

Πτυχιακή εργασία

Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας - ειδίκευση στην ισπανική
γλώσσα και τον πολιτισμό.

Τσιμούρτου Ευαγγελία-Μαρία

Ξ2011204

Θέμα:

Μετάφραση του βιβλίου Cuentos (Διηγήματα) του Ρίο Βαροζα.

Σελίδες που μεταφράστηκαν 19-26, 73-75 και 97-98.

Επιβλέπων καθηγητές

Κ. Σωτήριος Λίβας

Κ. Γεώργιος Κεντρωτής

Περιεχόμενα

Βιογραφικό σημείωμα του συγγραφέως Pío Baroja

Α ΜΕΡΟΣ :

Μετάφραση κειμένου (προτότυπο κείμενο και μετάφρασμα).....	5
I. Médium.....	5
II.El reloj.....	10
III. El amo de la jaula.....	14
IV. Mari Belcha.....	7

Β ΜΕΡΟΣ

1.Η Θεωρία της Μετάφρασης στο χρόνο.....	21
2.Περί του μεταφραστή.....	23
3.Μεταφραστική μέθοδος και διαδικασία.....	24
4.Πραγματολογικό επίπεδο.....	26
5.Σημασιολογικό επίπεδο.....	26
6.Λεξιλογικό επίπεδο.....	28
7.Υφολογικό επίπεδο.....	30
Βιβλιογραφία.....	31

Ο Πίο Μπαρόχα Νέσι (Pío Baroja y Nessi)

Ο Πίο Μπαρόχα γεννήθηκε στις 28 Δεκεμβρίου του 1872 στο Σαν Σεμπασιτιάν της Ισπανίας και πέθανε στη Μαδρίτη το 1957.

Από επιφανή οικογένεια του Σαν Σεμπασιτιάν, σπούδασε ιατρική και άσκησε για δυο χρόνια το ιατρικό επάγγελμα. Ασχολήθηκε μετά με επιχειρήσεις και επιδόθηκε ύστερα στην δημοσιογραφία.

Πρωτοεμφανίστηκε στα γράμματα το 1900 και υπήρξε πολυγραφότατος. Μεγάλο μέρος του έργου του αποτελείται από μυθιστορηματικές τριλογίες. Έγραψε επίσης ιστορικά μυθιστορήματα και βιβλία σύντομων αφηγημάτων.

Ο Μπαρόχα θεωρείται ένας πολύ καλός παρατηρητής της ζωής και πίστευε ότι η δράση είναι το παν. Ήταν πικρός, απαισιόδοξος, χιουμορίστας, αντικληρικός και αντιδημοκράτης και οι περιγραφές των χαρακτήρων του είναι διεισδυτικότερες. Αποφεύγει το κήρυγμα και αφήνει τον αναγνώστη να βγάλει μόνος του τα συμπεράσματά του.

Κατέληξε δημοσιογράφος, συνεργαζόμενος σε πολυάριθμες εφημερίδες και περιοδικά, μεταξύ των οποίων οι «Ελ Παϊς», «Ελ Ιμπαρθιάλ», «Ηλέκτρα» κ.λπ. Στα 1935 εκλέχτηκε μέλος της Ισπανικής Βασιλικής Ακαδημίας. Τα μυθιστορήματά του μπορούν να χωριστούν σε τρεις ομάδες: στις τριλογίες, στα ιστορικά και στα ανεξάρτητα. Έχει γράψει επίσης διηγήματα, δοκίμια και απομνημονεύματα. Ο ίδιος θεωρούσε τον εαυτό του πιο πολύ χρονογράφος παρά λόγιος. Οι περιγραφές του είναι σύντομες, λιτές, διεισδυτικές και ακριβείς. Το στιλ του είναι σαφές, κοφτό και δυναμικό και είναι αυτό που του χάρισε μια εξέχουσα θέση στη λεγόμενη γενιά του '98.

Ωστόσο από τον πρόλογο του βιβλίου του μαθαίνουμε ότι

Ο θεός του δημοσίευσε για πρώτη φορά το 1900, με δική του ευθύνη το πρώτο βιβλίο του Μπαρόχα όταν διένυε τα τριάντα του χρόνια. Ο θεός του δεν ήταν γνωστός στο ευρύ κοινό αλλά είχε δημοσιεύσει πολλά άρθρα και ιστορίες σε περιοδικά εφημερίδες της Μαδρίτης πράγμα το οποίο μπορούσε να διακρίνει το καλλιτεχνικό πνεύμα του ανιψιού του.

Ο Μπαρόχα, όπως μας εξηγεί και στον πρόλογο του βιβλίου του Cuentos, πήρα πολλά γραφικά και φιλοσοφικά στοιχεία από τον θεό του και από την ζωή που έζησε.

Το βιβλίο αυτό έχει πολλές επιρροές λοιπόν από αυτόν αλλά και είναι αυτό το φυτό του συμβολισμού, του εσωτερισμού και της αφαίρεσης, το οποίο επηρεάστηκε από τον Ροε, ο οποίος στην συνέχεια δεν αναπτύσσεται πολύ.

Όσο αναφορά κάποια από τα διηγήματα του βιβλίου στα κείμενα με τίτλους

—<<Médium>> και <<El trasgo>>— συναντάμε τη συλλογή των νεανικών του εντυπώσεων για τα εσωτερικά θέματα.

Από την άλλη πλευρά, σε ιστορίες όπως — <<Mari Belcha>>, <<Angelus>> ή <<La venta>>— είναι όλη η ατμόσφαιρα των μελλοντικών βασικών μυθιστορημάτων του, θαλάσσια ή μη, μελαγχολικά, χαρούμενα ή δραματικά, ανάλογα με τις περιστάσεις της ζωής του.

Ήταν κατά των ιδεολόγων διότι όπως αναφέρει ήταν πάντα κάτι πολύ απλοί και μάλιστα άκαμπτοι.

Ο Μπαρόχα μεταξύ 1911 και 1913 είχε φτάσει να είναι αναγνωρίσιμος στην Ισπανία.

Στην χώρα μας δεν είναι και τόσο γνωστός αλλά στην πατρίδα του όμως θεωρείται ένας από τους πιο προικισμένους λογοτέχνες της γενιάς του 1898, τα έργα του έχουν κυκλοφορήσει σε αλληπάλληλες εκδόσεις, και έχουν μεταφραστεί σε πολλές ευρωπαϊκές γλώσσες.

Όσο για το βιβλίο που ασχολούμαστε “Cuentos” ο Μπαρόχα συνέθεσε κάποια διηγήματα με γλαφυρή και ποιητική γλώσσα. Μέσα από εικόνες και παρομοιώσεις αφήνεσαι σε ένα μαγικό κόσμο που αγγίζουν τα όρια παραμυθιού. Διαβάζοντάς το έχει φτιάξει όλο το σκηνικό μέσα στο μυαλό του ο αναγνώστης, όπου νομίζει ότι συμμετάσχει και αυτός μέσα στο διήγημα του. Οι ήρωες του μιλάνε σχεδόν πάντα σε ευθύ λόγο όπου και καταφέρνει εύκολα αυτή την πράξη.

A ΜΕΡΟΣ

Μετάφραση κειμένου (προτότυπο κείμενο και μετάφρασμα)

I. Médium

Soy un hombre intraquilo, nervioso, muy nervioso; pero no estoy loco, como dicen los medicos que me han reconocido. He analizado todo, he profundizado todo, y vivo intranquilo. ¿Por qué? No lo he sabido todavía.

Desde hace tiempo duermo mucho, con un sueño sin ensueño; al menos, cuando despierto, no recuerdo si he soñado; pero debe soñar; no comprendo por qué se me figura que debo sonar. A no ser que esté soñado ahora cuando hablo; pero duermo mucho; una prueba clara de que no estoy loco.

La médula mía esta vibrando siempre, y los ojos de mi espíritu no hacen más que se agrita con ritmo al compás de las pulsaciones de las arterias en mi cerebro.

Pero mi cerebro no piensa, y, sin embargo, esta en tension; podría pensar, pero no piensa... ¡Ah! ¿Os sonreís; dudáis de mi palabra? Pues bien, sí. Lo habéis adivinado. Hay un espíritu que vibra dentro de mi alma. Os lo contaré:

Es Hermosa la infancia, ¿verdad? Para mí, el tiempo más horroroso de la vida. Yo tenía, cuando era niño, un amigo; se llamaba Román Hudson; su padre era inglés y su madre española.

Lo conocí en el Instituto. Era muy buen chico; sí, seguramente un buen chico; muy amable, muy bueno; yo era huraño y brusco.

A pesar de estas diferencias, llegamos a hacer amistades, y andábamos siempre juntos. Él era un buen estudiante, y yo díscolo y desaplicado; pero como Román siempre fue un buen muchaco, no tuvo inconveniente en llavarme a su casa y enseñarme sus colecciones de sellos.

La casa de Román era muy grande y estaba junto a la plaza de las Barcas, en una callejuela estrecha, cerca de una casa en donde se cometió un crimen, del cual se habló mucho en Valencia. No he dicho que pasé mi niñez en Valencia. La casa era triste, muy triste, todo lo triste que puede ser una casa, y tenía en la parte de atrás un huerto muy grande, con las paredes llenas de enredaderas de campanillas blancas y moradas.

Mi amigo y yo jugábamos en el jardín, en el jardín de las enredaderas, y en un terrado ancho, con losas, que tenía sobre la cerca enormes tiestos de pitas.

Un día se nos ocurrió a los dos hacer una expedición por los tejados, y acercarnos a la casa del crimen, que nos atraía por su misterio. Cuando volvimos a la azotea, una muchacha nos dijo que la madre de Román nos llamaba.

Bajamos del terrado, y nos hicieron entrar en una sala grande y triste. Junto a un balcón, estaban sentadas la madre y la hermana de mi amigo. La madre leía. La hija bordaba. No sé por qué, me dieron miedo.

La madre, con voz severa, nos sermoneó por la correría nuestra, y luego comenzó a hacerme un sinnúmero de preguntas acerca de mi familia y mis estudios. Mientras hablaba la madre, la hija sonreía; pero una manera tan rara, tan rara...

-hay que estudiar – digo, a modo de conclusión, la madre.

Salimos del cuarto, me marché a casa, y toda la tarde y toda la noche no hice más que pensar en las dos mujeres.

Desde aquel día esquivé como pude ir a casa de Román. Un día vi a su madre y a su hermana que salían de una iglesia, las dos enlutadas, y me miraron y sentí frío al verlas.

Cuando concluimos el curso ya no veía a Román; estaba tranquilo; pero un día me avisaron de su casa, diciéndome que mi amigo estaba enfermo. Fui, y le encontré en la cama, llorando, y en voz baja me dijo que odiaba a su hermana, que se llamaba Ángeles, le cuidaba con esmero y la atendía con cariño; pero tenía una sonrisa tan rara..., tan rara.

Una vez, al agarrar de un brazo a Román, hizo una mueca de dolor.

- ¿Qué tienes? – le pregunté.

Y me enseñó un cardinal inmenso, que rodeaba su brazo como un anillo.

Luego, en voz baja, murmuró:

-Ha sido mi hermana.

- ¡Ah! Ella...

-No sabes la fuerza que tiene; rompe un cristal con los dedos, y hay una cosa más extraña: que mueve un objeto cualquiera de un lado a otro sin tocarlo.

Días después me contó, temblado de terror, que a las doce de la noche, hacía ya cerca de una semana que sonaba la campanilla de la escalera, se abría la puerta y no se veía a nadie.

Román y yo hicimos un gran número de pruebas. Nos apostábamos junto a la puerta..., llamaban..., anbríamos..., nadie. Dejábamos la puerta entreabierta, para poder abrir en seguida...; llamaban..., nadie.

Por fin quitamos el llamador a la campanilla, y la campanilla sonó, sonó..., y los dos nos miramos estremecidos de terror.

-Es mi hermana, mi hermana- dijo Román.

Y, convencidos de esto, buscamos los amuletos por todas partes, y pusimos en su cuarto una herradura, una pentagrama, y varias inscripciones triangulares con la mágica palabra: << Abracadabra>>.

Inútil, todo inútil; las cosas saltaban de sus sitios, y en las paredes se dibujaban sombras sin contornos y sin rostro.

Román languidecía, y para distraerle, su madre le compró una hermosa máquina fotográfica. Todos los días íbamos a pasear juntos, y llevábamos la máquina en nuestras expediciones.

Un día se le ocurrió a la madre que los retratara yo a los tres, en grupo, para mandar el retrato a sus parientes de Inglaterra. Román y yo colocamos un toldo de lona en la azotea, y bajo él se pusieron la madre y sus dos hijos. Enfoqué, y por si acaso me salía mal, impresioné dos placas. En seguida Román y yo fuimos a revelarlas. Habían salido bien; pero sobre la cabeza de la hermana de mi amigo se veía una mancha oscura.

Dejamos a secar las placas, y al día siguiente las pusimos en la prensa, al sol, para sacar las positivas.

Ángeles, la hermana de Román, vivo con nosotros a la azotea. Al mirar la primera prueba, Román y yo nos contemplamos sin decirnos una palabra. Sobre la cabeza de Ángeles se veía una sombra blanca de mujer de facciones parecidas a las suyas. En la segunda prueba veía la misma sombra, pero en distinta actitud: inclinándose sobre Ángeles, como hablándose al oído. Nuestro terror fue tan grande, que Román y yo nos quedamos mudos, paralizados. Ángeles miró las fotografías y sonrió, sonrió. Esto era lo grave.

Yo salí de la azotea y bajé las escaleras de la casa tropezando, cayéndome, y al llegar a la calle eché a correr, perseguido por el recuerdo de la sonrisa de Ángeles. Al entrar en casa, al pasar junto a un espejo, la vi en el fondo de la luna, sonriendo siempre.

¿Quién ha dicho que estoy loco? ¡Miente!, porque los locos no duermen, y yo duermo... ¡Ah! ¿Creías que yo no sabía eso? Los locos no duermen, y yo duermo. Desde que nací, todavía no he despertado.

Μέντιουμ

Είμαι ένας άνθρωπος ανήσυχος, νευρικός, πολύ νευρικός · όμως δεν είμαι τρελός, όπως λένε οι γιατροί που με έχουν εξετάσει. Έχω αναλύσει τα πάντα, έχω εμβαθύνει στα πάντα και ζω ήσυχα. Γιατί; Δε το έχω μάθει ακόμα.

Από τότε κοιμάμαι πολύ, σε έναν ύπνο χωρίς όνειρα, δεν θυμάμαι εάν είχα ονειρευτεί, αλλά πρέπει να ονειρεύομαι, δεν καταλαβαίνω γιατί υποτίθεται ότι θα πρέπει να ονειρεύομαι. Εκτός και εάν ονειρεύομαι τώρα που μιλάω, αλλά κοιμάμαι πολύ, μια ξεκάθαρη απόδειξη ότι δεν είμαι τρελός.

Ο διαλογισμός μου είναι πάντα δονητικός και τα μάτια του πνεύματός μου δεν κάνουν τίποτα παρά να ατενίζουν ένα πράγμα άγνωστο, ένα γκρίζο πράγμα το οποίο αναταράσσει τους παλμούς από τις αρτηρίες του εγκεφάλου μου.

Αλλά το μυαλό δεν σκέφτετε, και χωρίς αμφιβολία βρίσκετε σε ένταση · μπορούσα να σκεφτώ, αλλά δεν το έκανα... Αχ! Εσείς ονειρεύεστε · αμφιβάλετε για το λόγο μου; Λοιπόν ναι. Το μαντέψατε. Υπάρχει ένα πνεύμα που πάλλετε μέσα στην ψυχή μου. Θα σας το διηγηθώ:

Είναι όμορφη η παιδική ηλικία, έτσι δεν είναι; Για μένα, είναι ο πιο τρομοκρατικός χρόνος στην ζωή. Όταν ήμουν παιδί, εγώ είχα έναν φίλο που τον έλεγαν Ρομάν Ούντσον · ο πατέρας του ήταν άγγλος και η μητέρα του ισπανίδα.

Τον γνώρισα στο Ινστιτούτο. Ήταν ένα πολύ καλό παιδί · ναι σίγουρα ήταν ένα πολύ καλό παιδί · πολύ αγαπητό, πολύ καλό · εγώ ήμουν απλησίαστος και απόμακρος.

Παρά αυτές τις διαφορές, φτάσαμε στο να γίνουμε φίλοι και προχωρούσαμε πάντα μαζί. Αυτός ήταν ένας πολύ καλός μαθητής και εγώ απείθαρχος και τεμπέλης ` αλλά όπως και ο Ρομάν πάντα ήμουν ένα καλό αγόρι, δεν είχε πρόβλημα να με πηγαίνει στο σπίτι του και να μου δείχνει τη συλλογή με τις σφραγίδες του.

Το σπίτι του Ρομάν ήταν πολύ μεγάλο και ήταν δίπλα στην πλατεία Μπάρκας, μέσα σε ένα στενό δρομάκι, κοντά σε ένα σπίτι στο οποίο διαπράχθηκε ένα έγκλημα, για το οποίο μιλούσε όλη η Βαλένθια. Δεν είπα ότι πέρασα την παιδική μου ηλικία στην Βαλένθια. Το σπίτι ήταν θλιβερό, όσο θλιβερό μπορεί να είναι ένα σπίτι και είχε στο πίσω μέρος του έναν πολύ μεγάλο περιβόλι με τους τοίχους του γεμάτους αναρριχητικά φυτά με λευκά και μωβ λουλουδάκια.

Ο φίλος μου και εγώ παίζαμε στον κήπο, στον κήπο με τα αναρριχητικά φυτά, και σε μια πλατιά στέγη, με πλάκες, όπου είχε πάνω μεγάλες γλάστρες με αγαυή.

Μια μέρα μας μπήκε η ιδέα και στους δυο μας να κάνουμε μια εξερεύνηση από τις σκεπές και να πλησιάσουμε το σπίτι του εγκλήματος που μας προσέλκυσε το μυστήριό του. Όταν επιστέψαμε από την ταραύτα, ένα κορίτσι μας είπε ότι η μητέρα του Ρομάν μας έψαχνε.

Κατεβήκαμε από την σκεπή, και μας άφησαν να μπούμε μέσα σε μια μεγάλη θλιβερή αίθουσα. Δίπλα σε ένα μπαλκόνι, καθόταν η μητέρα και η αδερφή του φίλου μου. Η μητέρα του διάβαζε και η αδερφή του κεντούσε. Δεν ξέρω γιατί, αλλά μου προκαλούσαν φόβο.

Η μητέρα του, με αυστηρή φωνή, μας διέταξε να τρέξουμε σε αυτή, και στην συνέχεια ξεκίνησε να μου κάνει αμέτρητες ερωτήσεις όσο αναφορά την οικογένεια μου και τις σπουδές μου. Στο μεταξύ μιλώντας η μητέρα, η κόρη χαμογελούσε αλλά με έναν τρόπο πολύ παράξενο, πολύ παράξενο...

— Πρέπει να διαβάζεις, είπε με τρόπο συμπερασματικό η μητέρα.

Βγήκαμε από το δωμάτιο, έφυγα από το σπίτι και όλο το απόγευμα και όλη τη νύχτα δεν έκανα τίποτα άλλο από το να σκέφτομαι τις δυο γυναίκες.

Από εκείνη την ημέρα απέφευγα όπως μπορούσα να πάω στο σπίτι του Ρομάν. Μια μέρα είδα την μητέρα του και την αδερφή του να βγαίνουν από μια εκκλησία, και οι δυο πενθούσαν, και με κοίταξαν και αισθάνθηκα το κρύο βλέμμα τους.

Όταν τελειώσαμε την σχολική χρονιά δεν είχα δει τον Ρομάν ` ανησυχούσα ` αλλά μια μέρα με ειδοποίησαν από το σπίτι του και μου είπαν πως ο φίλος μου ήταν άρρωστος. Πήγα και τον βρήκα στο κρεβάτι, κλαμένο, και με βαριά φωνή μου είπε ότι μισούσε την αδερφή του. Ωστόσο, η αδερφή του, που την έλεγαν Άνγκελς, τον φρόντιζε με αφοσίωση και τον παρακολουθούσε με στοργή ` αλλά είχε ένα χαμόγελο παράξενο..., πολύ παράξενο.

—Τι έχεις; , τον ρώτησε.

Και μου έμαθε για έναν μεγάλο καρδινάλιο, ο οποίος γύριζε το χέρι σαν δαχτυλίδι. Στην συνέχεια με χαμηλή φωνή, μουρμούρισε:

—Είχα δει την αδερφή μου.

—Α! Αυτή...

—Δεν ξέρεις την δύναμη που έχει. Έσπασε έναν κρύσταλλο με τα δάχτυλά, και έγινε ένα πολύ περίεργο πράγμα: μετακινεί οποιοδήποτε αντικείμενο από τη μια πλευρά στην άλλη χωρίς να το αγγίζει.

Μέρες αργότερα μου είπε, τρομοκρατημένος, ότι στις δώδεκα το βράδυ, ήταν περίπου μια εβδομάδα πριν που ακουγόταν το κουδούνι των σκαλοπατιών, άνοιξε την πόρτα και δεν είδε κανέναν.

Ο Ρομάν και εγώ κάναμε έναν μεγάλο πείραμα. Στεκόμασταν δίπλα στην πόρτα... χτύπησαν..., ανοίξαμε..., κανείς. Αφήσαμε την πόρτα μισάνοιχτη, για να μπορέσουμε να την ανοίξουμε επί τόπου..., χτύπησαν..., κανείς.

Στο τέλος βγάλαμε το όνομα από το κουδούνι, και το κουδούνι χτύπησε... χτύπησε..., και κοιτάξαμε ο ένας τον άλλον με τρόμο.

—Είναι η αδερφή μου, είπε ο Ρομάν.

Και πεπεισμένοι για αυτό, ψάξαμε για τα δύο φυλαχτά παντού, και βάλαμε στο δωμάτιό της ένα πέταλο, ένα πεντάγραμμα και πολλές τριγωνικές επιγραφές με την μαγική λέξη <<Άμπρα κατάμπρα>>

Μάταια, όλα μάταια. Τα πράγματα πηδούσαν από τις θέσεις τους και στους τοίχους σχεδιάζόντουσαν απρόσωπες σκιές χωρίς περιγράμματα.

Ο Ρομάν εξασθενούσε, και για να του αποσπάσει την προσοχή η μητέρα του, του αγόρασε μια όμορφη φωτογραφική μηχανή. Όλες τις μέρες πηγαίναμε βόλτες μαζί και παίρναμε τη φωτογραφική για τις δικές μας εξερευνήσεις.

Μια μέρα της μητέρας του της μπήκε η ιδέα να τους φωτογραφίσω τους τρεις τους, ομαδικά, για να στείλει τη φωτογραφία στους συγγενείς τους στην Αγγλία. Ο Ρομάν και εγώ βάλαμε ένα ολόκληρο караβόπανο στην οροφή, και κάτω από αυτό μπήκαν η μητέρα με τα δυο παιδιά της. Επικεντρώθηκα, και στην περίπτωση που δεν μου έβγαινε καλή, τράβηξα δύο λήψεις. Στην συνέχεια, ο Ρομάν και εγώ πήγαμε να τις εμφανίσουμε. Είχανε βγει πού ωραίες αλλά στο κεφάλι της αδερφής του φίλου μου υπήρχε μια σκοτεινή φιγούρα.

Αφήσαμε τις πλάκες να στεγνώσουν, και την επόμενη μέρα τις βάλαμε στην πρέσα, κάτω από τον ήλιο, για να βγει το θετικό.

Η Άνχελες, η αδερφή του Ρομάν, ήρθε μαζί μας στην οροφή. Για να εξετάσει την πρώτη δοκιμή, ο Ρομάν και εγώ κοιταζόμασταν χωρίς να πούμε ούτε λέξη. Στο

κεφάλι της Άνχελες φαινόταν μια λευκή φιγούρα μιας γυναίκας με χαρακτηριστικά παρόμοια με τα δικά της. Στην δεύτερη λήψη έβλεπες την ίδια φιγούρα αλλά σε διαφορετική στάση: έκλινε προς το μέρος της Άνχελες, σαν να της μιλάει στο αυτί. Ο τρόμος μας ήταν τόσο μεγάλος, όπου ο Ρομάν και εγώ είχαμε αλλάξει χρώμα, παραλύσαμε. Η Άνχελες κοιτούσε τη φωτογραφία και χαμογελούσε, χαμογελούσε. Αυτό ήταν σοβαρό.

Έφυγα από την οροφή και κατέβηκα στα σκαλιά του σπιτιού, και όταν βγήκα στο δρόμο έτρεξα, διωκόμενος από το χαμόγελο της Άνχελες. Μπαίνοντας στο σπίτι, πέρασα δίπλα από έναν καθρέφτη, την είδα στο φως του φεγγαριού, χαμογελώντας, πάντα χαμογελώντας.

Ποιος έχει πει ότι είμαι τρελός; Ψέματα! Όμως οι τρελοί δεν κοιμούνται και εγώ κοιμάμαι... Αχ! Νομίζατε ότι δεν το ήξερα αυτό; Οι τρελοί δεν κοιμούνται και εγώ κοιμάμαι. Από την στιγμή που γεννήθηκα, δεν έχω ξυπνήσει ακόμα.

II. El reloj

Porque todos sus días, dolores, y sus ocupaciones, molestias, aun de noche su corazón no reposa.

Hay en los dominios de la fantasía bellas comarcas en donde los árboles suspiran y los arroyos cristalinos se deslizan cantando por entre orillas esmaltadas de flores a perderse en azul mar. Lejos de estas comarcas, muy lejos de ellas, hay una región terrible y misteriosa en donde los árboles elevan al cielo sus descarnados brazos de espectro y en donde el silencio y la oscuridad proyectan sobre el alma rayos intensos de sombría desolación y de muerte.

Y en lo más silencio y la oscuridad de esa región de sombra, ay un castillo, un castillo negro y grande, con torreones almenados, con su galería ojival ya derruida y un foso lleno de aguas muertas y malsanas.

Yo la conozco, conozco era región terrible. Una noche, emborrachado por mis tristezas y por el alcohol, iba por el camino tambaleádome como un barco viejo al compás de las notas de una vieja canción marinera.

Una canción la mía en tono menor, canción de pueblo salvaje y primitivo, triste como un canto luterano, canción serena de una amargura grande y sombría, de la amargura de la montaña y del bosque. Y era de noche. De repente, sentí un gran terror. Me encontré junto al castillo, y entré en una sala desierta; un alcotán, con un ala rota, se arrastraba por el suelo.

Desde la ventana se veía la luna, que iluminaba con su luz espectral el campo yerto y desnudo; en los fosos se estremecía el agua intranquila y llena de emanaciones.

Arriba, en el cielo, el brillante Arturus resplandecía y titilaba con un parpadeo misterioso y confidencial. En la lejanía, las llamas de una hoguera se agitaban con el viento.

En el ancho salón, adornado con negras colgaduras, puse mi cama de helechos secos. El salón estaba andando; un braserillo, donde ardía un montón de teas, lo iluminaba. Junto a una pared del salón había un reloj gigantesco, alto y estrecho como un ataúd, un reloj de caja negra que en las noches llenas de silencio lanzaba si tic-tac metálico con la energía de una amenaza.

<<¡Ah! Soy feliz -repetía a mí mismo-. Ya no oigo la odiosa voz humana, nunca, nunca.>>

Y el reloj sombrío medía indiferente las horas tristes con su tictac metálico.

La vida estaba dominada; había encontrado el reposo. Mi espíritu gozaba con el horror de la noche, mejor que las claridades blancas de la aurora.

¡Oh! Me encontraba tranquilo, nada turbaba mi calma; allí podía pasar mi vida solo, siempre solo, rumiando en silencio el amargo pasto de mis ideas, sin locas esperanzas, sin necias ilusiones, con el espíritu lleno de serenidades grises, como un paisaje de otoño.

Y el reloj sombrío medía indiferente las horas tristes con su tictac metálico.

En las noches calladas una nota melancólica, el canto de un sapo me acompañaba.

-Tú también-le decía al cantor de la noche- vives en la soledad. En el fondo de tu escondrijo no tienes quien te responda más que el eco de los latidos de tu corazón.

Y el reloj sombrío medía indiferente las horas tristes con su tictac metálico.

Una noche, una noche callada, sentí el terror de algo vago que se cernía sobre mi alma; algo tan vago como la sombra de un sueño en el mar agitado de ideas. Me asomé a la ventana. Allá en el negro cielo se estremecían y palpitaban los astros, en la inmensidad de sus existencias solitarias; ni un grito, ni un estremecimiento de vida en la tierra negra.

Y el reloj sombrío medía indiferente las horas tristes con su tictac metálico.

Escuché atentamente; nada se oía. ¡El silencio, el silencio por todas las partes! Sobrecogido, delirante, supliqué a los árboles que suspiran en la noche que me acompañaran con sus suspiros; supliqué al viento que murmurase entre el follaje, y a la lluvia que resonara en las hojas secas del camino, e imploré de las cosas y de los hombres que no me abandonasen, y pedí a la luna que rompiera su negro manto de ébano y acariciara mis ojos, mis pobres ojos, turbios por la angustia de la muerte, con su mirada argentada y casta.

Y los árboles, y la luna, y la lluvia, y el viento permanecieron sordos.

Y el reloj sombrío que mide indiferente las horas tristes se había parado para siempre.

Το ρολόι

Επειδή όλες του οι ημέρες, οι πόνοι και τα επαγγέλματα του, την ταλαιπωρία, ακόμα και τη νύχτα, η καρδιά του δεν ξεκουράζεται.

Υπάρχουν στους τομείς της φαντασίας όμορφες περιοχές όπου δέντρα αναστενάζουν και κρυστάλλινα ρέματα γλιστρούν τραγουδώντας ανάμεσα σε εμαγιέ ακτές λουλουδιών για να χαθούν σε μια γαλάζια θάλασσα. Μακριά από αυτές τις περιοχές, πολύ μακριά από αυτές, Υπάρχει μια τρομερή και μυστηριώδης περιοχή, στην οποία τα δέντρα ανεβάζουν στον ουρανό τα λεπτοκαμωμένα τους χέρια σαν φάντασμα, και στην οποία η σιωπή και το σκοτάδι ρίχνουν πάνω στην ψυχή έντονους κεραυνούς με την αίσθηση ερήμωσης και του θανάτου.

Και στην πιο σιωπηλή και σκοτεινή περιοχή της σκιάς αυτής, υπάρχει ένα κάστρο, ένα μεγάλο και μαύρο κάστρο, με οδοντωτούς πυργίσκους, με την οβελίστικη γκαλερί ήδη κατεδαφισμένη και μια τάφρο γεμάτη στάσιμα και βαλτώδη νερά.

Εγώ τη ξέρω, ξέρω αυτή την τρομερή περιοχή. Ένα βράδυ, μεθυσμένος από τη θλίψη μου και το αλκοόλ, πήγαινα τρικλίζοντας στον δρόμο (χάνω την ισορροπία μου) όπως ένα παλιό πλοίο πάνω στον ρυθμό ενός παλαιού ναυτικού τραγουδιού.

Ήταν ένα δικό μου τραγούδι σε τόνο χαμηλό, ένα άγριο και πρωτόγονο λαϊκό τραγούδι, λυπημένο σαν ένα λουθηραϊκό τραγούδι, ένα γαλήνιο τραγούδι μιας μεγάλης και μπερδεμένης πίκρας, της πικρίας του βουνού και του δάσους. Και ήταν νύχτα. Ξαφνικά, ένιωσα ένα μεγάλο τρόμο. Βρέθηκα στο κάστρο και μπήκα σε μια ερημική μεγάλη αίθουσα(σάλα), ένας δεντρογέρακας με σπασμένη την φτερούγα, κείτονταν στο πάτωμα.

Από το παράθυρο φαινόταν το φεγγάρι, που φωτίζει με το φασματικό του φως την άκαμπτη και γυμνή ύπαιθρο, μέσα στους λάκκους το ανήσυχο νερό ταραζόταν και ξεχείλιζε. Πάνω στον ουρανό, ο λαμπρός Αρκτούρος έλαμπε και τρεμόπαιζε με αυτοπεποίθηση και ένα μυστήριο. Στο βάθος, οι φλόγες μιας φωτιάς ανακατευόταν με τον άνεμο.

Στο μεγάλο σαλόνι, διακοσμημένο με μαύρες κουρτίνες, έβαλα το κρεβάτι μου από αποξηραμένες φτέρες. Συνεχίζοντας στο σαλόνι, ένα μαγκάλι, έκαιγε ένα σωρό πυρσούς το οποίο το φώτιζε. Κατά μήκος ενός τοίχου του δωματίου ήταν ένα γιγάντιο ρολόι, ψηλό και στενό όπως ένα φέρετρο, ένα ρολόι από μαύρο κουτί όπου τις νύχτες γεμάτες σιωπή έριχνε ένα μεταλλικό τικ-τακ με την ενέργεια μιας απειλής.

<<Ω! Είμαι χαρούμενος , επανέλαβα στον εαυτό μου. Δεν ακούω πλέον την μισητή ανθρώπινη φωνή, ποτέ, ποτέ.>>

Και το σκοτεινό ρολόι μέτρησε αδιάφορα τις θλιβερές ώρες με το μεταλλικό τικ-τακ του.

Η ζωή κυριαρχούσε, είχα βρει την ανάπαυση. Το πνεύμα μου απολάμβανε τον τρόπο της νύχτας, καλύτερα από τη λευκή διαύγεια της αυγής.

Ω! Ήμουν ήρεμος, τίποτα δεν διατάρασσε την ηρεμία μου, εκεί θα μπορούσα να περάσω τη ζωή μου μόνος, για πάντα μόνος, σκουπίζοντας σιωπηλά το πικρό γρασίδι των ιδεών μου, χωρίς τρελές ελπίδες, χωρίς ανόητες ψευδαισθήσεις, με το πνεύμα γεμάτο από γκρίζες ηρεμίες, όπως ένα φθινόπωρο τοπίο.

Και το σκοτεινό ρολόι μέτρησε αδιάφορα τις θλιβερές ώρες με το μεταλλικό τικ-τακ του.

Στις ήσυχες νύχτες μια μελαγχολική νότα, με συνόδευε το τραγούδι ενός βατράχου.

-Και εσύ το ίδιο-, είπα στον τραγουδιστή της νύχτας, -ζεις στην μοναξιά-. Και στο βάθος της κρυψώνας σου δεν έχεις κάποιον να σου απαντήσει παρά μόνο την ηχώ του καρδιακού σου κτύπου.

Και το σκοτεινό ρολόι μέτρησε αδιάφορα τις θλιβερές ώρες με το μεταλλικό τικ-τακ του.

Μια νύχτα, μια ήσυχη νύχτα, ένιωσα έναν απροσδιόριστο τρόπο που κυριάρχησε την ψυχή μου, κάτι τόσο απροσδιόριστο όπως η σκιά ενός ονείρου στην άγρια θάλασσα των ιδεών. Κοίταξα έξω από το παράθυρο. Εκεί στο μαύρο ουρανό τα αστέρια έτρεμαν και πάλλονταν, στην απεραντοσύνη της μοναχικότητάς τους ` ούτε μια κραυγή, ούτε ένα σημάδι ζωής στην μαύρη αυτή γη.

Και το σκοτεινό ρολόι μέτρησε αδιάφορα τις θλιβερές ώρες με το μεταλλικό τικ-τακ του.

Άκουσα προσεκτικά, τίποτα δεν ακουγόταν. Σιωπή, σιωπή από παντού! Τρομοκρατημένος, παραπλανημένος, παρακαλούσα στα δέντρα που αναστενάζουν τη νύχτα να με συνοδέψουν με τους στεναγμούς τους ` Ζήτησα από τον άνεμο να μουρμουρίσει ανάμεσα στα φυλλώματα και από τη βροχή να ακουστεί στα ξηρά φύλλα του δρόμου και ικέτεψα από τα πράγματα και από τους ανθρώπους που δεν με εγκατέλειψαν και ζήτησα από το φεγγάρι να σπάσει τον μαύρο μανδύα του και χαϊδέψει τα μάτια μου, τα φτωχά μου μάτια, ταραγμένα από το φόβο του θανάτου, από την επάργυρη εμφάνιση του.

Και τα δέντρα, το φεγγάρι και η βροχή, και ο άνεμος παρέμειναν βουβά.

Και το σκοτεινό ρολόι που μετρούσε αδιάφορα τις θλιβερές του ώρες είχε σταματήσει για πάντα.

III. El amo de la jaula

En la iglesia, fervorosamente arrodillado, digo, uniendo sus manos: <<¡Dios mío! ¡Dios mío! Haced que, si he de morir, muera de día, al sol; la noche me horroriza>>.

El chisporroteo de una lámpara de aceite en el altar tomó en su alma el carácter de una promesa...

No le habían dejado aquel año ir a la capital a seguir su carrera, porque el pobre joven estaba muy enfermo. Todos los días acompañaba a su padre al campo, por consejo al médico.

Aquella tarde, concluida la tarea y lleno el carro de secos sarmientos, se encaramó el enfermo trabajosamente sobre ellos, y la cansada mula emprendió con lentitud la vuelta hacia el lugar.

El día tocaba a su término; las crestas de montañas que cerraban el horizonte se veían doradas por el sol, ya oculto, y tras él se precipitaban las nubes en torbellinos de fuego.

La sombra iba venciendo a la luz.

Sin comprender la causa, el joven sentía dentro de su alma una confusión extraña; nubarrones pesados de tristeza empañaban su espíritu. Perseguía con la mirada las nubecillas negruzcas que cruzaban el cielo cobrizo, y, como ellas, hubiera querido huir a las regiones misteriosas y lejanas en donde el sol se oculta.

Y la sombra vencía a la luz.

El padre del enfermo silbaba una canción monótona, igual, que iba cambiando de matiz a medida que variaba el paisaje. La brisa ligera hacía rodar las amarillentas hojas caídas de los árboles; a veces un soplo más vigoroso balanceaba sus negras ramas.

Y la sombra vencía a la luz.

En la lejanía, sobre la cresta de un monte, dos arbolillos raquíticos cantaban bajo el cielo rojizo su abandono y su desolación; de un montón de paja, encendido junto a una choza, escapaba el humo recto y retorcido como una columna salomónica.

Del choque de las sensaciones vagas y confusas que experimentaba el enfermo salía, como esas nieblas que aparecen al amanecer en los ríos, una enorme tristeza, una pesada melancolía.

Y la sombra vencía a la luz.

En aquella hora, ante el espectáculo de la agonía de la tarde, el joven sintió frío y sintió la inquietud de su fin próximo.

-¡Padre mío! ¡Dios mío!- gritó.

Y la sombra vencía a la luz y la sombra caía sobre su corazón como una nube de plomo...

Las estrellas parpadeaban en el alto cielo; el camino, al reflejar su luz tenue, tomada un brillo de plata de oscuro tono; el campo se extendía negro y triste como un mar sin olas, lleno de murmullos y de inquietudes.

-¡Dios mío! ¡Dios mío!- No olvidéis vuestra promesa.

Y la sombra vencía a la luz y la sombra caía sobre su corazón como una nube de plomo.

Todavía quedaba en el Poniente la suave claridad del sol.

-¡Dios mío!- volvió a gritar el enfermo con su voz débil, y murió.

Una estrella corrió por el cielo, dejando una brillante ráfaga luminosa..

Hubo un tiempo glorioso en que Él nos oía y las imágenes de las vírgenes y de los santos se nos aparecían en las grutas de la tierra y en las olas del mar; pero como es cierto que estamos en decadencia y que caminamos a la perdición, ya no nos atiende.

Los hombres, en su jaula, han gemido, han rezado, han gritado tanto, que han vuelto sordo al amo, al amo de la jaula. Por eso no nos oye.

Ο αφέντης του κλουβιού.

Στην εκκλησία, γονατισμένος με θερμή και με τα χέρια σταυρωμένα λέω : Θεέ μου! Θεέ μου! Κάνε με, όταν έρθει η ώρα μου, να πεθάνω ημέρα, να έχει ήλιο, η νύχτα με τρομάζει.

Το σπινθήρισμα από ένα καντηλάκι στο ιερό πήρε στην ψυχή του τον χαρακτήρα μιας υπόσχεσης...

Δεν τον είχαν αφήσει εκείνο τον χρόνο να πάει στην πρωτεύουσα για να συνεχίσει τις σπουδές του, επειδή ο φτωχός νέος ήταν πολύ άρρωστος. Κάθε μέρα συνόδευε τον πατέρα του στην ύπαιθρο, για συμβουλευτούν τον γιατρό.

Εκείνο το απόγευμα, όταν ολοκλήρωσε την εργασία και το κάρο ήταν γεμάτο με ξερά κλαδιά, ο ασθενής σύρθηκε πάνω τους και το κουρασμένο μουλάρι ξεκίνησε σιγά-σιγά να επιστρέφει στον προορισμό του.

Η μέρα έφτανε στο τέλος της, οι κορυφές των βουνών που έκλειναν τον ορίζοντα φαινόντουσαν χρυσές από τον ήλιο, ήδη κρυμμένος, και πίσω από αυτόν τα σύννεφα έπεφταν από ψηλά σαν τις φλόγες της φωτιάς.

Η σκιά χάθηκε από το φως.

Χωρίς να κατανοεί τον λόγο, ο νεαρός αισθάνθηκε μια παράξενη σύγχυση μέσα στην ψυχή του, βαριά σύννεφα θλίψης αμαύρωσαν το πνεύμα του. Παρακολούθησε με τα μάτια του τα μαύρα σύννεφα που διέσχιζαν τον χάλκινο ουρανό και όπως και αυτοί, ήθελε να φύγει σε μυστηριώδεις και μακρινές περιοχές όπου ο ήλιος είναι κρυμμένος.

Και η σκιά νίκησε το φως.

Ο πατέρας του ασθενούς σφύριζε ένα μονότονο τραγούδι, το ίδιο, αλλάζοντας την απόχρωση καθώς το τοπίο ποικίλλει. Το ελαφρύ αεράκι έκανε τα κίτρινα φύλλα να πέσουν από τα δέντρα, μερικές φορές ένα πιο έντονο φύσημα θα ταλάντευε τα μαύρα κλαδιά τους.

Και η σκιά νίκησε το φως.

Στο βάθος, στην κορυφή ενός βουνού, δυο καμαρωτά μικρά δέντρα τραγουδούσαν κάτω από τον κοκκινωπό ουρανό για την εγκατάλειψή τους και την μοναξιά τους ` από έναν σωρό από άχυρο, που ανάβει δίπλα σε μια καλύβα, ο καπνός διέφευγε ευθεία και στριφογύριζε όπως μια Σολομωνική στήλη.

Από το σοκ των ασαφών και συγκεχυμένων αισθήσεων που βίωσε ο ασθενής, έφυγε, όπως οι ομίχλες που εμφανίζονται την αυγή στα ποτάμια, μια τεράστια θλίψη, μια βαριά μελαγχολία.

Και η σκιά νίκησε το φως.

Την ώρα εκείνη, πριν από το θέαμα της αγωνίας του απογεύματος, ο νεαρός αισθάνθηκε κρύος και ένιωσε την ανησυχία του κοντινού του τέλους.

-Πατέρα μου! Θεέ μου! - φώναξε.

Και η σκιά νίκησε το φως η σκιά έπεσε στην καρδιά του σαν ένα σύννεφο μολύβδου...

Τα αστέρια βλεφάριζαν ψηλά στον ουρανό ` ο δρόμος, αντανακλώντας το αχνό του φως, πήρε μια ασημένια σκοτεινού τόνου λάμψη ` το πεδίο επεκτεινόταν μαύρο και λυπημένο σαν μια θάλασσα χωρίς κύματα, γεμάτη από ψιθύρους και από ανησυχίες.

-Θεέ μου! Θεέ μου! Μην ξεχάσετε την υπόσχεσή σας.

Και η σκιά νίκησε το φως η σκιά έπεσε στην καρδιά του σαν ένα σύννεφο μολύβδου.

Το απαλό φως του ήλιου ήταν ακόμα στα δυτικά.

-Θεέ μου!, ο άρρωστος φώναξε ξανά ο άρρωστος με την αδύναμη φωνή του και πέθανε.

Ένα αστέρι διέτρεξε στον ουρανό, αφήνοντας μια φωτεινή λάμψη...

Υπήρξε μια ένδοξη περίοδος κατά την οποία μας άκουγαν και οι εικόνες των παρθένων και των αγίων, μας εμφανιζόντουσαν στις σπηλιές της γης και στα κύματα της θάλασσας, αλλά βέβαιο το μόνο βέβαιο είναι ότι βρισκόμαστε σε αποσύνθεση και ότι περπατάμε προς τον χαμό μας, δεν μας φροντίζουν πλέον.

Οι άνδρες, στο κλουβί τους, έχουν στενοχωρηθεί, έχουν προσευχηθεί, έχουν φωνάξει τόσο πολύ, όπου έγιναν δέσμιοι, αφέντες των κλουβιών τους.

IV. Mari Belcha

Cuanto te quedas sola a la puerta del negro caserío xon tu hermanillo en brazos, ¿en qué piensas, Mari Belcha, al mirar los montes lejanos y el cielo pálido?

Te llaman Mari Belcha, María la Negra, porque naciste el día de los Reyes, no por otra cosa; te llaman Mari Blelcha, y eres blanca, como los corderillos cuando salen del lavadero, y rubia como las mieses doradas del estío...

Cuando voy por delante de tu casa, en mi caballo, te escondes al verme, te ocultas de mí, del médico viejo que fue el primero en recibirte en sus brazos, en aquella mañana fría en que naciste.

¡Si supieras cómo la recuerdo! Esperábamos en la cocina, al lado de la lumbre. Tu abuela, con las lágrimas en los ojos, calentaba las ropas que habías de vestir y miraba al fuego, pensativa; tus tíos, los de Aristondo, hablaban del tiempo y de las cosechas; yo iba a ver a tu madre a cada paso a la alcoba, una alcoba pequeña, de cuyo techo colgaban, trenzadas, las mazorcas de maíz, y mientras tu madre gemía y el buenazo de José Ramón, tu padre, la cuidaba, yo veía por las ventanas el monte lleno de nieve y las bandadas de tordos que cruzaban el aire.

Por fin, tras de hacernos esperar a todos, viniste al mundo, llorando desesperadamente. ¿Por qué llorarán los hombres cuando nacen? ¿Será que la nada, de donde llegan, es más dulce que la vida que se les presenta?

Como te decía, te presentaste chillando rabiosamente, y los Reyes, advertidos de tu llegada, pusieron una moneda, un duro, en la gorilla que había de cubrir tu cabeza. Quizá era el mismo que me habían dado por asistir a tu madre...

¡Y ahora te escondes cuando paso, cuando paso con mi viejo caballo! ¡Ah! Pero yo también te miro ocultándome entre los árboles; y ¿sabes por qué?... Si te lo dijera, te

reirías... Yo, el medicuzarra, que podría ser tu abuelo; sí, es verdad. Si te lo dijera, te reirías.

¡Me pareces tan hermosa! Dicen que tu cara está morena por el sol, que tu pecho no tiene relieve; quizá sea cierto; pero, en cambio, tus ojos tienen la serenidad de auroras tranquilas del otoño y tus labios el color de las amapolas de los amarillos trigales.

Luego, eres buena y cariñosa. Hace unos días, el martes que hubo feria, ¿te acuerdas? Tus padres habían bajado al pueblo, y tú paseabas por heredad con tu hermanillo en brazos.

El chico tenía mal humor, tú querías distraerle, y le enseñabas las vacas: la Gorriya y la Beltza, que pastaban la hiebra, resoplando con alegría, corriendo pesadamente de un lado a otro, mientras azotaban las piernas con sus larga colas.

Tú le decía al condenado del chico:

-Mira a la Gorriya..., a esa tonta..., con esos cuernos; pregúntale tú, maitia: ¿por qué cierras los ojos, esos ojos tan grandes y tan tontos?... No muevas la cola.

Y la Gorriya se acercaba a ti y te miraba con su mirada triste de rumiante, y tendía la cabeza para que acariciaras su rizada testuz.

Luego, te acercabas a la otra vaca, y, señalándola con el dedo, decías;

-Ésta es la Beltza... ¡Hum!... ¡Qué negra!... ¡Qué mala!... A ésta no lo queremos. A Gorriya, sí.

Y el chico repitió contigo:

-A la Gorriya, sí.

Pero luego se acordó de que tenía mal humor, y empezó a llorar.

Y yo también empecé a llorar no sé por qué. Verdad es que los viejos tenemos dentro del pecho corazón de niño.

Y para acallar a tu hermano, recurriste al perrito alboratador; a las gallinas que picoteaban en el suelo, precedidas del coquetón del gallo; a los estúpidos cerdos que corrían de un lado a otro.

Cuanto el niño callaba, te quedabas pensativa. Tus ojos miraban los montes azulados de la lejanía, pero sin verlos; miraban las nubes blancas, que cruzaban el cielo pálido, las horas secas que cubrían el monte, las ramas descarnadas de los árboles, y, sin embrago, no veían nada.

Veían algo; pero era en el interior del alma, en esas regiones misteriosas donde brotan los amores y los sueños...

Hoy, al pasar, te he visto aún más preocupada.

Sentada sobre un tronco de árbol, en actitud de abandono, mascabas, nerviosa, una hoja de menta.

Dime, Mari Belcha, ¿en qué te piensas al mirar los montes lejanos y el cielo pálido?

Μαρί Μπέλτσα

Όταν είσαι μόνη στην πόρτα του μαύρου εξοχικού, με τον μικρό αδελφό σου στην αγκαλιά σου, τι σκέφτεσαι Μαρί Μπέλτσα, όταν κοιτάς τα μακρινά βουνά και τον χλωμό ουρανό;

Την αποκαλούν Μαρί Μπέλτσα, Μαρία την μαύρη, επειδή γεννηθήκατε την ημέρα των μάγων (γιορτάζεται 6 Ιανουαρίου), όχι για κάποιον άλλον λόγο ` την λένε Μαρί Μπέλτσα, είναι λευκή, όπως τα μικρά αρνιά όταν βγαίνουν από το μπάνιο και ξανθιά όπως η χρυσή συγκομιδή του καλοκαιριού ...

Όταν πηγαίνω μπροστά από το σπίτι σου, με το άλογο μου, κρύβεσαι από το να με δεις, κρύβεσαι από μένα, από τον παλιό γιατρό που ήταν ο πρώτος που σε δέχτηκε στην αγκαλιά του, εκείνο το κρύο πρωινό που γεννήθηκες.

Αν ήξερες μόνο πώς το θυμάμαι! Περιμέναμε στην κουζίνα, δίπλα στη φωτιά. Η γιαγιά σου, με δάκρυα στα μάτια της, ζέσταινε τα ρούχα που επρόκειτο να φορέσει και κοίταζε στοχαστικά τη φωτιά, οι θείοι σου, αυτοί από το Αριστόντο, μιλούσαν για το χρόνο και τις συγκομιδές, εγώ πήγαινα κάθε τόσο να βλέπω την μητέρα σου στην κρεβατοκάμαρα, μια μικρή κρεβατοκάμαρα, από την οροφή της οποίας κρεμόταν πλεγμένα καλαμπόκια, στο μεταξύ η μητέρα σου ούρλιαζε και η αγαθότητα του Χοσέ Ραμόν, ο πατέρας σου, την φρόντιζε, εγώ έβλεπα μέσα από τα παράθυρα το βουνό γεμάτο χιόνι και τα κοπάδια τσιχλών που διέσχιζαν τον αέρα.

Τέλος, αφού μας έκανες να περιμένουμε όλοι, ήρθες στον κόσμο, φωνάζοντας απεγνωσμένα. Γιατί οι άνθρωποι θα κλάψουν όταν γεννηθούν; Θα μπορούσε να μην είναι τίποτα, από πού προέρχονται, δεν είναι γλυκύτερο από τη ζωή που τους παρουσιάζεται;

Όπως σου έλεγα, σε παρουσίασα να ουρλιάζοντας λυσσασμένα και οι μάγοι, ειδοποιώντας την άφιξη σου, τοποθέτησαν ένα νόμισμα, ένα σκληρό, στο μαντίλι το οποίο σκέπαζε το κεφάλι σου. Ίσως ήταν η ίδια που μου δόθηκε για να βοηθήσω τη μητέρα σου ...

Και τώρα κρύβεσαι όταν περνάω, όταν περνάω με το γέρικό μου άλογο! Αχ! Αλλά εγώ επίσης σε βλέπω να μου κρύβεσαι ανάμεσα στα δέντρα, και ξέρεις γιατί;... Αν στο πω θα γελάσεις.... Εγώ, ο γιατρός του χωριού, που θα μπορούσα να είμαι ο παππούς σου, ναι, είναι η αλήθεια. Αν στο πω θα γελάσεις.

Μου φαίνεσαι τόσο όμορφη! Λένε ότι το πρόσωπό σου είναι μελαχρινό από τον ήλιο, ότι το στήθος σου δεν έχει αναπτυχτεί, ίσως είναι αλήθεια, αλλά, από την άλλη πλευρά, τα μάτια σου έχουν την ηρεμία του ήρεμου αγέρα του φθινοπώρου και τα χείλη σου το χρώμα της παπαρούνας των κίτρινων χωραφιών από σιτάρι.

Είσαι καλή και αγαπητή. Πριν από λίγες ημέρες, την Τρίτη που ήταν το πανηγύρι, θυμάσαι; Οι γονείς σου είχαν κατέβει στο χωριό, και εσύ περπατούσες με τον μικρό αδελφό σου στην αγκαλιά σου.

Το αγόρι είχε κακή διάθεση, ήθελες να του αποσπάσεις την προσοχή και του έμαθες τις αγελάδες την Γκορίγια και την Μπέλτσα, βοσκούν χόρτα, χαμογελώντας με χαρά, που τρέχουν βαριά από τη μια πλευρά στην άλλη, ενώ χτυπούν τα πόδια τους με τις μεγάλες ουρές τους.

Του είπες να καταδικαστούν:

-Δες την Γκορίγια..., αυτή την χαζή..., με αυτά τα κέρατα · ρώτησέ την εσύ, γιατί κλείνεις τα μάτια; Αυτά τα τόσο μεγάλα και ανόητα μάτια; Μην κουνάς την ουρά.

Και η Γκορίγια σε πλησίασε και σε κοίταζε με το λυπημένο βλέμμα των μηρυκαστικών και έριξε το κεφάλι της για να χαϊδεύεις το σγουρό μέτωπό της.

Στη συνέχεια, σε πλησίασε και άλλη αγελάδα και δείχνοντας την με το δάχτυλό σου, είπες :

-Αυτή είναι η Μπέλτσα... Μμμ! ... Πόσο μαύρη! ... Πόσο άσχημη! ... Δεν θέλουμε αυτή. Την Γκορίγια, ναι.

Και το αγόρι επανέλαβε μαζί σου:

-Την Γκορίγια ναι.

Αλλά τότε θυμήθηκε ότι ήταν κακοδιάθετος και άρχισε να κλαίει.

Και άρχισα να κλαίω κι εγώ, δεν ξέρω γιατί. Η αλήθεια είναι ότι εμείς οι ηλικιωμένοι έχουμε την καρδιά ενός παιδιού.

Και για να ησυχάσεις τον αδελφό σου, κατέφυγες στο κουτάβι, στις κότες που τσιμπούσαν με το ράμφος τους το έδαφος, προηγούνταν το φλερτ του κόκορα · και στους χαζούς χοίρους που έτρεχαν από τη μια πλευρά στην άλλη.

Όταν το παιδί ησύχασε, παρέμεινες σκεπτική. Τα μάτια σου κοίταζαν τα μπλε βουνά στο βάθος, αλλά χωρίς να τα βλέπεις · κοιτούσαν τα λευκά σύννεφα που διέσχιζαν τον απαλό ουρανό, τις ξηρές ώρες που κάλυπταν το βουνό, τα γυμνά κλαδιά των δέντρων και, παρ'όλα αυτά, δεν έβλεπαν τίποτα.

Έβλεπαν κάτι, αλλά ήταν μέσα στην ψυχή, σε εκείνες τις μυστηριώδεις περιοχές όπου η αγάπη και τα όνειρα ανθίζουν...

Σήμερα, περνώντας, σε είχα δει ακόμα πιο ανήσυχη.

Καθισμένη στον κορμό ενός δέντρου, σε στάση εγκατάλειψης, μασούσες νευριασμένη ένα φύλλο μέντας.

Πες μου Μαρί Μπέλτσα, τι σκέφτεσαι όταν κοιτάς τα μακρινά βουνά και τον απαλό ουρανό;

Β ΜΕΡΟΣ

1.Η Θεωρία της Μετάφρασης στο χρόνο

Στην παράγραφο αυτή θα επιχειρήσουμε μια σύντομη αναδρομή στο παρελθόν της Θεωρίας της Μετάφρασης. Η θεωρητική σκέψη γύρω από τη μετάφραση χρονολογείται εδώ και αιώνες. Ο άνθρωπος από τότε που άρχισε να μεταφράζει, διατύπωνε, και εξακολουθεί να το κάνει, ιδέες και σκέψεις πάνω στην ενασχόληση του αυτή και στην πορεία που ακολουθούσε.

Η πρώτη περίοδος της θεωρητικής σκέψης βρίσκει τη μετάφραση να προσανατολίζεται κατά κανόνα στην εμπειρία. Ο ίδιος ο μεταφραστής προβαίνει στην ανάλυση, το σχολιασμό και την εξαγωγή συμπερασμάτων γύρω από το έργο του. Από την αρχή, έκαναν την εμφάνιση τους δύο σχολές με αντίθετες σκέψεις ως προς τον τρόπο που πρέπει να γίνεται η μετάφραση. Η μία σχολή ακολουθεί τη «λέξη προς λέξη» μετάφραση ενώ η άλλη βασίζεται εξ ολοκλήρου στο νόημα. Ο Κικέρωνας στην πραγματεία του *De optimo genere oratorum* προβαίνει στη διάκριση μεταξύ ύφους και περιεχομένου, θεωρώντας πιο σημαντικό το ύφος.

Κατά τον 4ο αιώνα μ.Χ., ο Άγιος Ιερώνυμος, αντιμέτωπος με το ίδιο δίλημμα, οδηγείται σε ένα συμβιβασμό μεταξύ «κατά λέξη» και «ελευθέρας» μετάφρασης, εάν και παραμένει πιστός «κατά γράμμα» στη μετάφραση της Βίβλου. Επηηρεασμένος από το είδος του κειμένου και τις προθέσεις του στοχεύει στον αντίκτυπο που θα έχει η μετάφραση στον αναγνώστη. Όπως ομολογεί και ο ίδιος, στην Αγία Γραφή ακόμη και η σειρά των λέξεων αποτελεί «μυστήριο ιερό και απαραβίαστο».

Κατά το Μεσαίωνα, όπως ήταν αναμενόμενο, η προβληματική σχετικά με τη μετάφραση πέρασε ένα είδος οπισθοδρόμησης. Μέσω των Αράβων μεταφραστών της Βαγδάτης όμως διασώθηκε η αρχαία ελληνική γραμματεία και έγινε γνωστή στη Δυτική Ευρώπη.

Με τη Μεταρρύθμιση και τη μετάφραση της Αγίας Γραφής στη Γερμανική από το Λούθηρο δίνεται και πάλι ώθηση στην εξέλιξη της μεταφραστικής θεωρίας. Ο Λούθηρος υποστήριξε την αποκόλληση από τη δομή του πρωτοτύπου και την

προσαρμογή του μεταφράσματος στην καθημερινή γλώσσα του λαού έχοντας προηγηθεί μία προσεκτική ανάλυση του κειμένου της γλώσσας-πηγής.

Κατά την Αναγέννηση, η στροφή προς τη γλώσσα-στόχο είναι αρκετά ακραία καθώς η τάση που επικρατεί είναι η επέμβαση στο πρωτότυπο ώστε να προσαρμοστεί στα ήθη και τα έθιμα της εποχής. Τα κείμενα που μεταφράζονται είναι αυτά των αρχαίων Ελλήνων και Λατίνων Κλασικών. Με τον τρόπο αυτό γεννιούνται οι “belles infidèles”, οι οποίες και επικρατούν σε Γαλλία και Αγγλία για δύο αιώνες. Δύο είναι οι τάσεις που εμφανίζονται την εποχή αυτή: η πολιτογράφηση και η διεθνοποίηση. Και στις δύο περιπτώσεις στόχος του μεταφραστή είναι η συνάντηση του συγγραφέα με τον αναγνώστη. Αυτό που διαφέρει είναι ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται η συνάντηση αυτή. Στη μεν πολιτογράφηση, ο μεταφραστής μεταφέρει τον αναγνώστη στο χώρο και το χρόνο του πρωτοτύπου, ενώ στη διεθνοποίηση μεταφέρει τον συγγραφέα στην κοινότητα του αναγνώστη μεταβάλλοντας τον. Όποια κι αν είναι η επιλογή του μεταφραστή ωστόσο οφείλει να εμμένει σε αυτήν αφού οποιαδήποτε μέση οδός θα οδηγήσει σε αποτυχία.

Δύο αιώνες αργότερα, με το Γερμανό Humbolt η μετάφραση εξετάζεται από φιλοσοφική σκοπιά, ενώ καταλήγει στο ότι κάθε μεταφραστική προσπάθεια είναι καταδικασμένη να αποτύχει. Η αποτυχία θα οφείλεται είτε στην προσκόλληση του μεταφραστή στο πρωτότυπο είτε στην προσκόλληση του στην δική του κουλτούρα. Παρά τις επιμέρους διαφορές των γλωσσών όμως η αναγωγή τους σε καθολικά σχήματα καθιστά δυνατή τη μετάφραση.

Με την είσοδο του 20ου αιώνα, έρχονται στο προσκήνιο θεωρητικοί, κυρίως γλωσσολόγοι, οι οποίοι επιχειρούν να ορίσουν κώδικες γύρω από τα θεωρητικά προβλήματα της μετάφρασης. Η διατύπωση όμως κανόνων και αρχών που να εφαρμόζονται σε όλες τις γλώσσες είναι ιδιαίτερα δύσκολη. Τέλος, η εξέλιξη της τεχνολογίας δεν άφησε ανεπηρέαστη τη μετάφραση καθώς η Μηχανική Μετάφραση αποτελεί σημαντικό εργαλείο για το μεταφραστή μέσω της αυτόματης επεξεργασίας του κειμένου, των βάσεων ορολογίας και τεκμηρίωσης κ.ά.

2.Περί του μεταφραστή

Ο μεταφραστής καλείται να μεταδώσει την εμπειρία στους αναγνώστες. Η εμπειρία αυτή όμως δεν ανήκει στη δική του πραγματικότητα αλλά αποτελεί πραγματικότητα ενός άλλου ομιλητή. Οφείλει λοιπόν να οικειοποιηθεί την εμπειρία που εκφράζεται γλωσσικά μέσω ενός κειμένου, δηλαδή να προβεί στην ανασύσταση της εμπειρίας και να την επανεκφράσει μέσω ενός αλλόγλωσσου προς το πρώτο κείμενο, προς χάριν κάποιων ομιλητών οι οποίοι δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στην αρχική εμπειρία. Η σωστή αντίληψη του ρόλου αυτού καθώς και ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει

τις δυσκολίες που παρουσιάζονται είναι καθοριστικής σημασίας για το τελικό αποτέλεσμα.

Ο μεταφραστής είναι αυτός που αποκωδικοποιεί τα μέσω μιας γλώσσας μεταβιβαζόμενα σε αυτόν μηνύματα και τα ανακωδικοεύει σε μιαν άλλη. Για τη σωστή επιτέλεση του έργου του απαιτείται η καλή (αν όχι η άριστη) γνώση της γλώσσας του κειμένου πηγής καθώς και η εξοικείωσή του με την κουλτούρα της συγκεκριμένης γλωσσικής κοινότητας, να είναι δηλαδή γνώστης των ιστορικών και εθνολογικών στοιχείων της κοινότητας.

Επιπροσθέτως, ο μεταφραστής πρέπει να διαθέτει γνώσεις σημασιολογικού (δόμηση προτάσεων), συντακτικού (σύνταξη και ανάλυση προτάσεων ώστε να εκφράσουν και να επανακτήσουν το περιεχόμενο του πρωτοτύπου) και πραγματολογικού χαρακτήρα (κατανόηση προτάσεων ως κειμένων ή ως φορέων πληροφοριών) καθώς επίσης και γνώσεις επί

- 1) του τύπου του προς μετάφραση κειμένου,
- 2) του πεδίου του προς μετάφραση κειμένου,
- 3) των αναγκαίων αντιπαραβολικών συγκρίσεων,
- 4) της αποκωδικοευτικής ανάγνωσης του κειμένου πηγή και
- 5) της ανακωδικοευτικής γραφής του κειμένου στόχου.

Τα ανωτέρω πεδία έχουν άρρητη σχέση με τη μεταφραστική ικανότητα (translator competence) και μάλιστα για να θεωρηθεί επιτυχές το εγχείρημα μιας μετάφρασης είναι απαραίτητη η άρτια γνώση τους.

Κείμενο, τύποι και είδη κειμένου

Με τον όρο κείμενο εννοούμε ένα σύνολο εκφωνημάτων που χαρακτηρίζονται από κειμενικότητα. Με βάση τη λειτουργία των κειμένων καθορίζονται οι τύποι κειμένων, ενώ με βάση το επίπεδο λόγου αλλά και το θέμα καθορίζονται τα είδη κειμένων.

Στο βιβλίο του *A Textbook of Translation*, ο Newmark αναφέρει ότι, σύμφωνα με τον Nida, οι τύποι του κειμένου διακρίνονται σε

- α) διήγηση,
- β) περιγραφή,
- γ) συζήτηση/ διεύρυνση/ επιχειρηματολογία και
- δ) διάλογο.

Σε ό,τι αφορά τα είδη κειμένου, διακρίνει τα πληροφοριακά, τα εκφραστικά και τα κλητικά. Τα πληροφοριακά δίνουν βαρύτητα στο περιεχόμενο, δηλαδή στην πληροφορία που μεταδίδουν και στη λειτουργία τους να ενημερώσουν τον αναγνώστη. Η γλώσσα παίρνει λογικές διαστάσεις και στόχος του μεταφραστή είναι να μεταφέρει αναφορικό περιεχόμενο σε σχέση με ένα αντικείμενο. Τα εκφραστικά κείμενα δίνουν βαρύτητα στη μορφή, ενώ κύρια λειτουργία τους είναι να εκφράσουν ιδέες και συναισθήματα του πομπού. Η γλώσσα παίρνει αισθητικές διαστάσεις και στόχος του μεταφραστή είναι να μεταφέρει αισθητικό περιεχόμενο. Τέλος, τα κλητικά κείμενα δίνουν βαρύτητα τόσο στο περιεχόμενο όσο και στη μορφή. Κύρια λειτουργία τους είναι να τραβήξουν την προσοχή αλλά και να πείσουν τον αναγνώστη.

3.Μεταφραστική μέθοδος και διαδικασία

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί γίνεται περιγραφή του τρόπου με τον οποίο προσεγγίσθηκε το κείμενο προς μετάφραση καθώς και της διαδικασίας που ακολουθήθηκε. Αρχικά το μεταφραστικό μοντέλο περιγράφεται θεωρητικά, ενώ στη συνέχεια καταγράφεται η εφαρμογή των γενικών αρχών στο συγκεκριμένο κείμενο μέσα από μια σειρά παραδειγμάτων.

Καταρχάς, προτού αρχίσει τη μετάφραση ο μεταφραστής έρχεται αντιμέτωπος με τα εξής ερωτήματα: ποιός είναι ο συντάκτης του πρωτοτύπου, γιατί το συνέταξε, σε ποιόν απευθύνεται καθώς και πού είναι πιθανόν να χρησιμοποιηθεί τόσο το πρωτότυπο όσο και το μετάφρασμα. Τα στοιχεία αυτά θα τον βοηθήσουν να οδηγηθεί σε συμπεράσματα ως προς τη φύση του κειμένου, το είδος του, το γλωσσικό μητρώο και τον επικοινωνιακό σκοπό του, προκειμένου να επιλέξει την κατάλληλη μεταφραστική προσέγγιση.

Τα ερωτήματα αυτά βρίσκουν απάντηση συνήθως κατά την πρώτη ανάγνωση του κειμένου, η οποία αποτελεί την πρώτη φάση της μεταφραστικής πράξης. Στη φάση αυτή ο μεταφραστής προχωρά σε μια αντιπαραβολή των πληροφοριών του πρωτοτύπου με το δικό του γνωσιολογικό υπόβαθρο, δηλαδή τις γενικότερες εξωγλωσσικές γνώσεις του καθώς και τις πολύ συγκεκριμένες γύρω από το θέμα του εκφωνήματος, ενώ παράλληλα εξάγει αυτό που θέλει να πει ο συγγραφέας απομονώνοντας τα σημεία που δεν είναι σε θέση με την πρώτη ματιά να κατανοήσει.

Η δεύτερη φάση της μεταφραστικής πράξης αφορά την παραγωγή του κειμένου-στόχου, δηλαδή τη μετάφραση αυτή κάθε αυτή. Ο μεταφραστής έχοντας προβεί σε ανάλυση, αποκωδικοποίηση και κατανόηση του πρωτοτύπου επιχειρεί τη μετάφραση.

Κατά την τρίτη και τελευταία φάση, η μετάφραση αυτή ελέγχεται αρχικά σε αντιπαραβολή με το πρωτότυπο και στη συνέχεια μεμονωμένα ως προς το επίπεδο

φυσικότητας όπου και δοκιμάζεται η ροή του μεταφράσματος ως ανεξάρτητο κείμενο.

Οι δυσκολίες που συναντώνται κατά τη μεταφραστική διαδικασία έγκεινται στις μετατοπίσεις, με άλλα λόγια στις διαφοροποιήσεις, που παρουσιάζουν η γλώσσα-πηγή και η γλώσσα-στόχος κατά τα εξής επίπεδα: σημασιολογικό, συντακτικό, μορφολογικό, υφολογικό, λεξιλογικό και πραγματολογικό, ενώ επηρεάζονται από το είδος του κειμένου.

Αφήνοντας για λίγο τη θεωρία θα συνεχίσουμε με την εξέταση όλων των ανωτέρω στο κείμενο μας.

Όπως αναλύσαμε νωρίτερα, ο Newmark διακρίνει τα κείμενα σε πληροφοριακά, εκφραστικά και κλητικά. Κρίνοντας τη διαφοροποίηση αυτή τα τέσσερα διηγήματα του Πίο Μπαρόχα αποτελούν ένα αμιγώς λογοτεχνικό περιεχόμενο. Είναι γραμμένο με απλό τρόπο και δεν περιλαμβάνει ειδική ορολογία εκτός από όρους που ανήκουν σε ευρύτερες εγκυκλοπαιδικές γνώσεις που θα πρέπει να έχει ένας μεταφραστής. Το βιβλίο αυτό δημιουργήθηκε για να εκφράσει ο συγγραφέας τα συναισθήματα του και όχι για να ενημερώσει το αναγνωστικό κοινό. Μην ξεχνάμε την εισαγωγή που έχει στο βιβλίο. Επομένως το ύφος είναι ποιητικό και λογοτεχνικό.

Τα ανωτέρω καθιστούν κάτι παραπάνω από αναμενόμενο ότι η καταλληλότερη μεταφραστική μέθοδος που θα μπορούσα να ακολουθήσω ήταν η εκφραστική, κείμενα που όπως προανέφερα δίνουν βαρύτητα στη μορφή, ενώ κύρια λειτουργία τους είναι να εκφράσουν ιδέες και συναισθήματα του πομπού

4.Πραγματολογικό επίπεδο

Η Πραγματολογία έχει άμεση σχέση με το συγκεκριμένο και την επικοινωνιακή κατάσταση. Ο μεταφραστής καλείται να υιοθετήσει τις πραγματολογικές αναφορές του κειμένου-στόχου προκειμένου να διευκολύνει την επικοινωνία χωρίς όμως να ξενίζει τον αναγνώστη. Οι πραγματολογικές αναφορές αφορούν την κουλτούρα της εκάστοτε γλωσσικής κοινότητας.

Σε ό,τι αφορά το κείμενο μας, ο συγγραφέας μπορούσε να κάνει αναφορά σε πολιτισμικά και κοινωνικά στοιχεία της ισπανικής κοινότητας λόγω του θέματος του κειμένου. Έχει χρησιμοποιήσει στο κείμενο Μαρί Μπέλτσα τη χρήση ορισμένων παραδειγμάτων της ισπανικής κουλτούρας.

Παραδείγματα:

(...) la vi en el fondo de la luna = την είδα στο φως του φεγγαριου “Médium”

(...)Haced que, si he de morir, muera de día, al sol; la noche me horroriza = Κάνε με, όταν έρθει η ώρα μου, να πεθάνω ημέρα, να έχει ήλιο, η νύχτα με τρομάζει. “ El amo de la jaula”

(...)Pero luego se acordó de que tenía mal humor, y empezó a llorar. = Αλλά τότε θυμήθηκε ότι ήταν κακοδιάθετος και άρχισε να κλαίει. “ Mari Belcha”

Στις περιπτώσεις αυτές επέλεξα να διαφοροποιήσω το κείμενο έτσι ώστε να είναι κοντά στα ελληνικά δεδομένα. Το νόημα παρόλα αυτά είναι ακριβώς το ίδιο.

5.Σημασιολογικό επίπεδο

Κατά τη μετάφραση δεν μεταφέρουμε λέξεις από τη γλώσσα-πηγή στη γλώσσα-στόχο αλλά στοχεύουμε την εκφορά ισοδυναμίας των εννοιών στη γλώσσα-στόχο. Το επίπεδο που έχει άμεση σχέση με το φαινόμενο της ισοδυναμίας είναι το σημασιολογικό. Σημαντικό ρόλο στο επίπεδο αυτό παίζει η κατανόηση του συγκείμενου.

Τα είδη της ισοδυναμίας είναι τα εξής:

α) Ισοδυναμία 1:1

σημαινόμενο στη γλώσσα πηγη, σημαινόμενο στη γλώσσα στόχο

misteriosa μυστηριώδες

fotografías φωτογραφίες

β) Ισοδυναμία 1: πολλά

σημαινόμενο στη Γ.Π. σημαινόμενο στη Γ.Σ.

ventana παράθυρο

βιτρίνα, προθήκη

θυρίδα,

παράθυρο φακέλου

παράθυρο οθόνης H/Y

άνοιγμα, παράθυρο (μτφ)

γ) Ισοδυναμία πολλά:1

σημαινόμενο στη Γ.Π. σημαινόμενο στη Γ.Σ.

Hubo un tiempo glorioso

Aquella tarde

δ) Ισοδυναμία 1:0

σημαινόμενο στη Γ.Π. σημαινόμενο στη Γ.Σ.

<< Abracadabra>>

<<Άμπρα κατάμπρα>>

Λέξη η οποία μένει ίδια λόγο ρίζας.

ε) Ισοδυναμία 1:εν μέρει

-

6.Λεξιλογικό επίπεδο

Στο επίπεδο αυτό θα εξεταστούν οι δυσκολίες που ανέκυψαν ως προς α) τη μεταγραφή ή μη των κυρίων ονομάτων, β) τις ξένες λέξεις που δεν συμφωνούν με τη γλώσσα γραφής του πρωτοτύπου και γ) ζητήματα ορολογίας.

α) Μεταγραφή ή μη κυρίων ονομάτων

Λόγο το ότι στο κείμενο δεν υπάρχει κάποιο ιστορικό και υπαρκτό όνομα το οποίο έχει ήδη μεταφραστεί και παγιωθεί στα Ελληνικά, για τα κύρια ονόματα αυτά επέλεξα τη φωνητική μετάφραση.

Παραδείγματα:

Román Hudson = Ρομάν Ούντσον

Ángeles = Άνχελες

Mari Belcha = Μαρί Μπέλτσα

la Gorriya y la Beltza = την Γκορίγια και την Μπέλτσα

Βλέπουμε εδώ πως η φωνιτική μετάφραση μεταξύ Belcha και Beltza είναι ακριβώς η ίδια και επέλεξα να μην κάνω κάποια αλλαγή.

β) Ξένες λέξεις

Για τις λέξεις που διατηρούνται σε άλλη γλώσσα, επέλεξα να τις διατηρήσω και εγώ στη μετάφραση.

Παραδείγματα:

<< Abracadabra>>

<<Άμπρα κατάμπρα>>

Βέβαια ο λόγος που δεν το άφησα στη γλώσσα πηγή και την μετέφερα στη γλώσσα στόχο ήτα ξεκάθαρα για τον λόγο ότι ο αναγνώστης ήθελα να διαβάσει μόνο την γλώσσα που είναι όλο το κείμενο.

γ) Ζητήματα ορολογίας

Στο σημείο αυτό είχαμε να αντιμετωπίσουμε ζητήματα παγιωμένης ή μη ορολογίας και νεολογισμούς.

Παραδείγματα:

-Soy un hombre intraquilo, nervioso, muy nervioso; pero no estoy loco, como dicen los medicos que me han reconocido. = Είμαι ένας άνθρωπος ανήσυχος, νευρικός, πολύ νευρικός ` όμως δεν είμαι τρελός, όπως λένε οι γιατροί που με έχουν εξετάσει.

-<<¡Ah! Soy feliz -repetía a mí mismo-. (...) = <<Ω! Είμαι χαρούμενος , επανέλαβα στον εαυτό μου.(...)

(αλλαγή σημείων στίξης)

-El chisporroteo de una lámpara de aceite en el altar tomó en su alma el carácter de una promesa... = Το σπινθήρισμα από ένα καντηλάκι στο ιερό πήρε στην ψυχή του τον χαρακτήρα μιας υπόσχεσης...

(το una lámpara de aceite μεταφράστηκε ως καντηλάκι λέξη η οποία το ελληνικό κοινό αποδέχεται,)

-A pesar de estas diferencias, llegamos a hacer amistades, y andábamos siempre juntos. = Παρά αυτές τις διαφορές, φτάσαμε στο να γίνουμε φίλοι και προχωρούσαμε πάντα μαζί.

(αλλαγή συντακτικού)

7.Υφολογικό επίπεδο

Το ύφος, ως ιδιαίτερο στοιχείο της επικοινωνίας, εμπεριέχει συγκεκριμένες πληροφορίες, καθώς δηλώνει την τοποθέτηση του ομιλητή απέναντι στο συνομιλητή, τη μεταξύ τους σχέση, το θέμα και τις επικοινωνιακές συνθήκες. Ο μεταφραστής λοιπόν οφείλει να αναγνωρίσει το ύφος του πρωτοτύπου και να το μεταφέρει αυτούσιο. Έτσι, το ύφος έχει πολύ μεγάλη σημασία κατά την επικοινωνιακή πράξη, καθώς από το ύφος ενός κειμένου δημιουργούνται και οι αντίστοιχες τοποθετήσεις από τους αναγνώστες.

Ο Newmark προχώρησε στη δημιουργία μια σειρά από υφολογικές κλίμακες (stylistic scales), οι οποίες προσδιορίζουν το ύφος και το κείμενο του συντάκτη. Οι κλίμακες αυτές καταδεικνύουν τα διάφορα επίπεδα λόγου και επιστημότητας. Ως προς την επιστημότητα του λόγου το ύφος διακρίνεται σε: α) διοικητικό (officialese), β) επίσημο (official), γ) τυπικό (formal), δ) ουδέτερο (neutral), ε) ανεπίσημο (informal), στ) καθημερινό (colloquial), ζ) αργκό (slang) και η) το ύφος ταμπού (taboo). Ως προς την εξειδίκευση διακρίνεται σε: α) απλό (simple), β) δημώδες/ λαϊκό (popular), γ) ουδέτερο (neutral), ε) φροντισμένο/ καλλιεργημένο (educated), στ) τεχνικό (technical) και ζ) άκρως τεχνικό (opaquely technical). Τέλος, ως προς τη συγκινησιακή φόρτιση το ύφος διαρθρώνεται ως εξής: α) ενθουσιώδες (intense), β) εγκάρδιο (warm), γ) ρεαλιστικό (factual) και δ) μειωτικό/ υποτιμητικό (understatement).

Τέλος, το κείμενο που εξετάζω, όπως έχει ήδη αναφερθεί, κατατάσσεται στα λογοτεχνικά κείμενα. Σκοπός του συγγραφέα είναι η προβολή της προσωπικότητας του ή της κοσμοθεωρίας ή του τρόπου γραφής του. Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω θα λέγαμε ότι λόγω της φύσης του κειμένου συνάντησα ιδιαίτερες δυσκολίες ως προς το ύφος του. Εάν και δεν είναι εύκολο να διακρίνω τα όρια στα επίπεδα του ύφους απόλυτα, το ύφος του συγκεκριμένου κειμένου θα το χαρακτήριζα μάλλον ποιητικό και λογοτεχνικό, με πολλές εικόνες και παρομοιώσεις και συνάντησα μικρές δυσκολίες ως προς την εξειδίκευση του.

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- 1) Βλ. Μπατσαλιά Φ., Σελλά-Μαζή Ε., Γλωσσολογική Προσέγγιση στη Θεωρία και τη Διδακτική της Μετάφρασης, Εκδόσεις Έλλην, Αθήνα, 1994 σελ. 20, 91, 108, 178.
- 2) Κεντρωτής, Γ., Θεωρία και Πράξη της Μετάφρασης, Εκδόσεις Δίαυλος, Αθήνα, 2000, σ. 47, 123-126.
- 3) Newmark, P., A Textbook of Translation, Prentice Hall, London, 1988, σ. 13.

Λεξικά

- 1) Ισπανο-Ελληνικό λεξικό, Εκδότης: Μέδουσα, Έτος έκδοσης: 2017, Συγγραφείς: Azcoitia Ana - Victoria, Μαγκρίδης Αλέξανδρος.
- 2) Ισπανο-Ελληνικό λεξικό, Σειρά βιβλίου: Σύγχρονα Λεξικά Μιχάλη Σιδέρη, Έτος Έκδοσης: 2013
- 3) <https://www.linguee.es/espanol-griego>

Ιστότοπος

<http://www.hellenicaworld.com/Spain/Person/gr/PioBaroja.html>

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%8D%CE%BB%CE%B7:%CE%9A%CF%8D%CF%81%CE%B9%CE%B1>

